NADACE PRO PŮDU
Jiný pohled na vlastnictví a přístup k půdě

CO JE PRO NÁS PŮDA?

- **Dar** nikoliv komodita (stejně jako voda, vzduch, slunce a život sám)
- **Neobnovitelný (množstvím omezený) zdroj obživy** – základ, na němž stojí lidská civilizace
- Komplexní **živý ekosystém** vznikající činností živých organismů – ty zajišťují zdraví půdy a její úrodnost
- Zdravá půda **zadržuje vodu v krajině** a tím ji chrání před suchy i povodněmi

CO JE PRO NÁS PŮDA?

Z těchto důvodů se domníváme, že máme zodpovědnost o tento nenahraditelný zdroj pečovat tak, aby byla půda zachována zdravá a úrodná, a to i pro příští generace.

Půda by proto neměla sloužit jako předmět spekulací a jako komodita za účelem maximalizace zisku, neboť takový přístup vede k její degradaci.

DNEŠNÍ STAV PŮDY V ČR

- 88% půdy obhospodařováno **konvenčně** (za použití chemie, těžké mechanizace, atd.)
- Plošná **degradace půdy** (= vyčerpaná půda bez života, neschopná zadržovat vodu)

  2/3 půdy v ČR ohroženy **erozí** – ztráta 21 mil. tun ornice/rok = ztráta 4,3 miliard Kč ročně (10 cm půdy se tvoří 100 let)

  50% půd trpí **utužením**, 43% trpí **okyselováním**

  chemická kontaminace půdy -> vody -> ŽP -> potravinových řetězců, včetně člověka

zhutnění půdy a vodní eroze

DNEŠNÍ STAV PŮDY V ČR

- Nevratný **úbytek půd** v důsledku zastavování území (osídlování a dopravní infrastruktura) – tempo 10 ha/den
- Tlak na výkup půdy za účelem pěstování energetických plodin (biopaliva)
- Roztříštěné vlastnické vztahy versus koncentrace půdy v rukou mála subjektů
- 4% půdy vlastněna zahraničními subjekty

=> 9/10 půdy v ČR je ve stavu ohrožení nebo v kritickém stavu (paradoxně si toho nemusíme vůbec všimnout)

VLASTNICTVÍ PŮDY

- Po většinu historie lidské civilizace – půda a další přírodní zdroje byly užívány a vnímány jak **společné statky** („commons“)
- Koncept **soukromého vlastnictví** vznikl v Evropě
  13. - 18. stol. - „uzavírání“ původně sdílené půdy
  15. – 19. st. - evropská kolonizace v Asii, Africe, Americe a Austrálii
  od 2007 – zábory půdy - novodobá kolonizace

  => půda se stala **obchodovatelnou komoditou**
- od 19 st: pozemkové reformy, hledání alternativ (družstevní a veřejné vlastnictví, daň z půdy,…)

KDO VLASTNÍ SVĚT

- Rozdělení vlastnictví půdy ve světě:
  (Zdroj: *Who Owns the World, Kevin Cahill, 2006)*

  21% planety vlastněno 26 lidmi

  41,5% planety vlastněno méně než 1% populace

  85% lidské populace nevlastní nic

Jiný přístup k vlastnictví půdy

- **Komunitní pozemkové spolky** (Com. Land Trusts) v Anglii a S. Americe – pro účely dostupného bydlení, komunitních služeb, ochrany přírody,…
- **Eigg Heritage Trust** (Skotsko, ostrov Eigg) Založen 1997, kdy byla půda celého ostrova vykoupena a vložena do Trustu.

  Trust se stal opatrovníkem ostrova a jeho komunity – jeho cílem je vytvářet udržitelné příležitosti pro bydlení, infrastrukturu a práci a zároveň chránit přírodní a kulturní dědictví ostrova.

ATLANTIC OCEAN
North Sea
Orkney Islands
Mainland
Papa Westray
Westray
Egilsay
Rousay
Sanday
Eday
Stronsay
Auskerry
Shapinsay
Copinsay
Burray
South Ronaldsay
Flotta
South Walls
Stroma
North Ronaldsay
The North Sound
Scapa Flow
Pentland Firth
Kirkwall
Graemsay
Hoy
Rora Head
Brough Head
Dunnet Head
Duncansby Head
Noss Head
Wick
Thurso
Strathy Point
Cape Wrath
Butt of Lewis
Sula Sgeir
North Rona
Sule Skerry
Flannan Isles
Great Bernera
Isle of Lewis and Harris
Stornoway
Tiumpan Head
Point of Stoer
Eddrachillis Bay
Scarp
Outer Hebrides
Taransay
Pabbay
Shiant Islands
Rubha Reidh
Gruinard Bay
Ullapool
Dornoch Firth
Tarbat Ness
Easter Ross
Wester Ross
NORTHWEST HIGHLANDS
North Uist
Lochmaddy
Berneray
Rona
Monach Islands
Ronay
Eileanan Siar
South Uist
Lochboisdale
Eriskay
Barra
Sandray
Mingulay
Barra Head
Skye
Portree
Raasay
Scalpay
Canna
Soay
Rum
Muck
Eigg
Inner Hebrides
Coll
Tiree
Tobermory
Ulva
Mull
Iona
Oban
Colonsay
Jura
Oronsay
Islay
Bowmore
Craighouse
Gigha
Rinns Point
Mull of Oa
Malin Head
Rathlin
Fair Head
Mull of Kintyre
Sanda
Ailsa Craig
Arran
Brodick
Ayr
Glasgow
Stirling
Kirkcaldy
Loch Lomond
Loch Ness
Inverness
Fraserburgh
Kinnairds Head
Rattray Head
Buchan Ness
Elgin
Moray Firth
Aberdeen
Dundee
Buddon Ness
Perth
Fife Ness
Ochil Hills
Firth of Forth
EDINBURGH
St Abb's Head
Holy Island
Lammermuir Hills
Pentland Hills
Moorfoot Hills
Cheviot Hills
The Cheviot
Kielder Reservoir
Hadrian's Wall
Newcastle upon Tyne
Sunderland
Carlisle
Dumfries
Solway Firth
Wigtown Bay
Luce Bay
Burrow Head
The Moors
Rhins of Galloway
Mull of Galloway
North Channel
Larne
BELFAST
Omagh
Lough Foyle
Londonderry
Coleraine
Sperrin Mountains
Strabane
Antrim Mountains
Slieve Snaght
Tyrveagh Mountains
NORTHERN
ENGLAND
SCOTLAND
CENTRAL BELT
SOUTHERN UPLANDS
LOWLANDS
GRAMPIAN MOUNTAINS
Cairngorm Mountains
Ben Nevis
Glen Coe
GREAT GLEN
Loch Lomond
Loch Ness
Loch Lochy
Loch Linnhe
Loch Shiel
Loch Sunart
Firth of Lorn
Firth of Clyde
Firth of Forth
Sound of Jura
Sound of Islay
Sound of Mull
Sound of Raasay
Sound of Shiant
Sound of Sleat
Sound of Monach
The Minch
Little Minch
Cuillin Sound
Inner Sound
Malt Madness Malt Whisky Distillery Map of Scotland

Organizace (přístup k půdě)

- **Vía Campesina** (celosvětová organizace)
- Evropská síť **Access to Land** (přístup k půdě) (www.accesstoland.eu)
- **Terre de Liens** (Francie)
- **Agronauten** (Německo)
- **Eco Ruralis** (Rumunsko)
- **Terre-en-Vue** (Belgie)
- **Xarxa de Custodia del Territori** (Katalánsko)

…

NADACE PRO PŮDU (NPP)

- Založení NPP je reakcí na současný neutěšený stav půdy v ČR.
- NPP je organizace, která má zájem působit postupně v rámci celé ČR. Jejím cílem je přispět k **ochraně půdy** a podporovat **odpovědné a udržitelné zemědělství** a ty, kteří tímto způsobem hospodaří.
- Nabízí **nový přístup k vlastnictví půdy**, který jí zbavuje břemena komodity a tlaku trhu a tím jí chrání před degradací a spekulacemi. Podmínkou je šetrné obhospodařování půdy.

HISTORIE

- 2013 – 2015 – 1. myšlenky, přípravná fáze
- Leden 2016 – Oficiální založení nadace (zakladatelé Miloslav a Zuzana Knížkovi), ustanovena správní a dozorčí rada
- Prvních 200 ha vloženo do Nadace (obhospodařovány biodynam. farmou Bemagro)
- Duben 2016 – zasazena nadační jabloň
- Červen 2016 – definována vize a poslání nadace
- Srpen 2016 – NPP se stala členem evropské sítě přístupu k půdě (Access to Land network)
- Září 2016 – tvorba strategického plánu

biodynamická farma Bemagro v Malontech

VIZE

"Naší vizí je zdravá, živá a úrodná půda, o kterou člověk pečuje s láskou a zachází s ní jako s darem, ne jako se zbožím."

POSLÁNÍ

Posláním Nadace Pro půdu je přispívat k utváření odpovědného vztahu člověka k půdě a tím i k Zemi, na které žijeme.

Pro naplnění tohoto poslání:

- Osvětou zvyšujeme povědomí široké veřejnosti o tématech spojených s přístupem k půdě.
- Svěřujeme nadační půdu zemědělcům, kteří o ní budou pečovat tak, aby ji zachovali zdravou, živou a úrodnou. Vytváříme tím vhodné podmínky pro stávající i nové zájemce o šetrné způsoby hospodaření.
- Nadační půdu získáváme nákupem i darem.
- Spolupracujeme se spřízněnými iniciativami zabývajícími se tématem ochrany a přístupu k půdě.

OBLASTI ČINNOSTÍ

- **Osvěta** (oblast kvality a vlastnictví půdy)
- Získávání **finančních zdrojů** na nákup půdy
- **Získávání a svěřování půdy** zemědělcům
- **Kvalita půdy** (poradenství a monitorování)
- **Spolupráce** (spřízněné organizace)

"Zkoumej, jak společnost využívá svou půdu a dojdeš k docela spolehlivému závěru o tom, jaká bude její budoucnost."

E. F. Schumacher (1973)

Děkuji za pozornost
Hana Bernardová
www.nadacepropudu.cz